

O DELOVANJU

delegatskega skupščinskega sistema v občini Ljubljana Vič-Rudnik v prvi polovici druge mandatne dobe

UVOD

Poročilo o delovanju delegatskega skupščinskega sistema za obdobje april 1978-julij 1979 temelji na ugotovitvah in izkušnjah neposredne prakse uresničevanja naloge ustrezno opredeljene vloge s težnjo, analizirati vzroke obstoječih slabosti in pomanjkljivosti ter nakazati možnosti za izboljšanje ugotovljenega stanja.

Celovite analize in poročila o delovanju delegatskega in skupščinskega sistema so prav v tem času predmet številnih razprav v družbenopolitičnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah (»poročilo o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v SR Sloveniji«, o katerem je razpravljala republiška skupščina na seji 10. oktobra 1979, »Nekateri aktualni problemi delovanja delegatskega in skupščinskega sistema v Ljubljani« objavljeno v posebni delegatski prilogi skupščine mesta Ljubljane, o katerih je razpravljala Mestna konferenca SZDL dne 8. novembra 1979 hkrati pa bo o problemih razpravljala tudi skupščina mesta Ljubljane 12. decembra 1979). Zato v tem poročilu ne nameravamo ponovno navajati ugotovitev, ki so že nakazane v omenjenih analizah in so v celoti aktualne za našo občino oziroma za delovanje delegatskega sistema v občini, pač pa želimo nakazati nekaj pojavov, specifičnih za naše območje. Mnenja pa smo, da je potrebno v obravnavo celotne problematike delovanja delegatskega sistema v naši občini vključiti tudi že omenjeno gradivo in sprejete sklepe ter ugotovitve v razpravah v Skupščini SR Slovenije, Mestne konference SZDL in skupščine mesta Ljubljane.

Menimo, da je prav, da že v uvodu tega poročila ocenimo, da so bili v procesu uresničevanja delegatskega in skupščinskega sistema vendarle doseženi vidni pozitivni premiki tako v bazah, konferencah delegacij pa tudi v skupščini sami. Primerjava z analizo prejšnje mandatne dobe nam dokazuje, da je razvoj delegatskega sistema in odnosov napredoval ter opravičil odločitev uvedbe delegatskega sistema v letu 1974. Slabosti in pomanjkljivosti prve mandatne dobe se iz dneva v dan vse bolj odpravljajo

in upravičeno pričakujemo, da v bližnji prihodnosti takih slabosti ne bomo več ugotavljali. Z doslednejšim izvajanjem sprejetih sklepov, predlogov in pobud bo delegatski sistem zaživel v tisti funkciji, ki so mu jo opredelila določila ustave. Zato je prav, da so nam nerealizirani predlogi, sklepi in stališča, izoblikovani in sprejeti v dosedanjih razpravah tudi v naprej napotilo za izpopolnjevanje in dograjevanje delegatskega in skupščinskega sistema. To pa je tudi vzrok, da v tem poročilu ne bodo zajeti in prikazani vsi problemi, odnosi in pojavi, pač pa podane le nekatere bistvene ugotovitve delovanju temeljne delegatske baze, informiranja, programiranja dela in izobraževanja delegatov, od katerih so odvisni vsi ostali odnosi.

Razumljivo je, da poročilo ne more zajeti celotne problematike nastajajoče v procesu dograjevanja delegatskega sistema in odnosov, zato želimo, da o določenih praktičnih izkušnjah in ugotovitvah sprožimo razpravo v vseh strukturah delegatskega sistema in v družbenopolitičnih organizacijah t. j. v strukturah, ki neposredno sodelujejo in praktično doživljajo slabosti in pomanjkljivosti izvajanja delegatskih odnosov in od katerih upravičeno pričakujemo predloge za odpravo teh slabosti.

DELOVANJE SKUPŠČINE

Skupščina občine je v obdobju april 78-junij 79 zasedala mesečno. V tem času je bilo opravljeno 14 skupnih zasedanj vseh zborov, 14 ločenih sej družbenopolitičnega zbora, 16 ločenih sej zbora združenega dela in 16 ločenih sej zbora krajevnih skupnosti. Delo na sejah zborov je bilo po vsebini zahtevno in pestro, saj se je na sejah obravnavalo in sklepalo o vrsti pomembnih zadev, ki so vplivale na nadaljnji družbenoekonomski in družbenopolitični sistem razvoja občine. Skupščina je v tem času obravnavala 386 zadev ter sprejela prav toliko odločitev. Mnogokrat so odločitve delegatov terjale polno angažiranost in poznavanje problematike, o kateri se je odločalo v skupščini, istočasno pa temeljito razpravo v temeljni delegatski bazi oziroma v konferencah delegacij. Glede na to, da so o večini zadev morali delegati razpravljati in odločati na ločenih sejah, naj navedemo podatek, da je zbor krajevnih skupnosti obravnaval na svojih sejah 128 zadev, zbor združenega dela 128 zadev, medtem ko pa družbenopolitični zbor, glede na funkcijo, ki jo ima, obravnaval le 56 zadev.

Če nadaljujemo z navajanjem podatkov ugotovimo, da je skupščina v tem obdobju obravnavala 37 poročil in informacij, 12 družbenih dogovorov (v fazi osnutka še 3 dogovore), 3 samoupravne sporazume in 5 sklepov o sprejemu samoupravnega sporazuma oziroma njihove dopolnitve ali spremembe, 36 predlogov odlokov, od katerih 21 že v fazi osnutkov, nadalje 7 programov in smernic, poslovnik, odločbe, priporočila, sklep o podelitvi domicila in vrsto drugih sklepov (97) s področja dela skupščine in njenih organov (komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve itd.)

Vrsta pomembnih zadev, ki jih je skupščina obravnavala v tem času, je izzvala večjo aktivnost delegacij v razpravah v temeljni bazi in tudi v skupščini sami. Samo skromen podatek, da je v razpravah aktivno sodelovalo 373 delegacij z oblikovanimi stališči in predlogi dokazuje, da se predložene zadeve v delegatski bazi v večini primerov obravnavajo z dokajšnjo pozornostjo in kažejo težnjo po aktivnem kreiranju občinske politike na vseh področjih delovanja. Po številu razpravjalcev lahko ponovno uvr-

ščamo na prvo mesto delegacijo krajevnih skupnosti, saj se je v razpravo aktivno vključevalo kar 160 delegacij, na drugo mesto delegate družbenopolitičnega zbora s 145 razpravljalci, kljub krajšim dnevnim redom, v zboru združenega dela pa se je vključilo v razpravo le 68 delegatov konferenc delegacij. Ob upoštevanju števila sej posameznega zbora lahko ugotovimo, da je v povprečju sodelovalo na posamezni seji zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora po 10 razpravljalcev, dočim so na seji zbora združenega dela poprečno razpravljali le 4 delegati. Tudi ti podatki nam dokazujejo pestrost delovanja skupščine in njenih zborov, zlasti še, če ugotovimo, da so bile razprave dokaj kvalitetne, podani predlogi ter stališča delegacij pa tudi strokovno obrazloženi in so bistveno vplivali na sprejemanje odločitev v skupščini. Po strukturi bi lahko zadeve, o katerih so delegati najčešče posegali v razpravo razvrstili takole: področje gradbenih zadev in urbanizma 63 delegacij, področje družbenih dejavnosti in področje programiranja ter planiranja 59 delegacij, področje komunalnih zadev 49 delegacij, področje financ in davkov 49 delegacij, področje gospodarstva 32 delegacij, področje skupščinskega sistema in upravnih organov 24 delegacij, ljudske obrambe in civilne zaščite 25 delegacij in ostala področja 13 delegacij. Nedvomno je, da je področje gradbenih zadev in urbanizma ter področje komunale najinteresantnejše v skupščinskih razpravah, saj ta področja najbolj zadevajo občane in delovne ljudi, hkrati pa je tudi dokaz potreb in hotenj za čim hitrejšo in čim učinkovitejšo ureditev perečih problemov na teh področjih. Zagotovo lahko trdimo, da so delegatske baze temu področju posvetile posebno pozornost, čeprav tudi ostala področja, kot je razvidno iz števila razpravljalcev, nikakor niso bila zapostavljena. Menimo, da se je v tej mandatni dobi znatno povečal interes temeljnih delegacij za skupno kreiranje občinske razvojne politike, hkrati pa so se delegati začeli v polni meri zavedati svojih dolžnosti in tudi odgovornosti do družbe kot celote in do svojih volilcev. Prepričani smo, da je sedanja aktivnost delegatov in delegacij garant za nenehen razvoj in dograjevanje skupščinskega in delegatskega sistema, uzakonjenega z ustavnimi določili.

DELOVANJE TEMELJNIH DELEGACIJ

Že pri delovanju skupščine smo navedli pozitivne premike v aktivnosti delegatov in delegacij. Vendarle bi kljub temu želeli dati poudarek odnosu do delegatov in delegacij, ki kljub zavzetosti ne morejo biti sami kos vsem nastajajočim problemom brez pomoči sredine, v kateri delujejo. Pri tem imamo v mislih predvsem družbenopolitične organizacije na terenu in v organizacijah združenega dela, samoupravnih in drugih skupnostih, njihove organe upravljanja in poslovodne organe. Nikakor se ne moremo strinjati z že nekako ustaljenim mnenjem, da so delegacije in delegati družbenopolitične skupnosti drugorazredni ali nepomembni člani nekega delovnega kolektiva. Obratno, menimo, da so, če že ne najpomembnejši, pa vsaj enakovrni z vsemi telesi samoupravnega mehanizma v organizacijah združenega dela ali v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Najbrž ni daleč čas, ko se bomo krepkeje zavedali pomembnosti naših izvoljenih predstavnikov, ki s svojo aktivnostjo (v večini primerov lastno) odgovorno odločajo o pomembnih zadevah na vseh področjih, ki so skupna in izključno v interesu delov-

nih ljudi in občanov. Nikakor ni razumljivo, da pri vsem tem samoupravnem mehanizmu določene strukture posameznikov pa tudi organov stoje ob strani, brez slehernega interesa in iniciative za sodelovanje pri predlaganju in kreiranju odločitev, predvsem o pomembnejših zadevah na področju našega nadaljnjega razvoja.

Delovanje delegatov kot subjekta, izvoljenega iz določene sredine, najbrž ne moremo obravnavati samostojno, saj se več ali manj krepko zavedajo svojih odgovornosti in dolžnosti, potrebno pa je razpravo usmeriti na druge organe in organizacije, ki so po svoji funkciji tudi odgovorne za nemoteno delovanje delegatskega in skupščinskega sistema. O delovanju delegacij v bazi ne nameravamo pisati in ugotavljati podrobne pomankljivosti, saj so znane, niso pa še znani ukrepi, s katerimi bi delovanje popestrili ob sodelovanju ostalih dejavnikov. Prav o tem pa naj bi delegati spregovorili na seji.

Za razliko od zbora krajevnih skupnosti in zbora združenega dela ima družbenopolitični zbor delegatsko bazo v družbenopolitičnih organizacijah, združenih v Socialistični zvezi kot frontni organizaciji. Socialistična zveza je namreč koordinator stališč, predlogov in mnenj delegatske baze – družbenopolitičnih organizacij, ki jih delegati zbora prenašajo na skupščino in zbor.

Družbenopolitični zbor ima pomembno vlogo pri obravnavi in ovrednotenju vprašanj uresničevanja in razvoja z ustavo določenega socialističnega samoupravnega sistema, pri sprejemanju odločitev, ki prispevajo k celovitejši obravnavi posameznih vprašanj in k utrjevanju delegatskega in skupščinskega sistema, ter daje k zadevam iz pristojnosti ostalih dveh zborov skupščine mnenja in stališča, o katerih morata zbor razpravljati.

Delegati družbenopolitičnega zbora imajo stalen mandat in se morajo udeleževati vseh sej zbora oziroma skupščine, medtem ko se delegati ostalih dveh zborov menjajo od seje do seje.

INFORMACIJE IN OBVEŠČANJE

Na tem področju smo storili nekaj pomembnih premikov in zboljšav. Predvsem smo uspeli delegate seznaniti s celotnim sejnim gradivom, ki ga redno objavljamo v »delegatski prilogi« Naše komune. Še več, z delegatsko prilogo obveščamo o delovanju skupščine tudi vse občane in delovne ljudi v krajevnih skupnostih in v delovnih organizacijah. Naklada »Naše komune« in z njo delegatske priloge v 26.000 izvodih zagotavlja možnost, da so o vsem dogajanju v skupščini in njenih zborih delovni ljudje in občani tekoče seznanjeni, hkrati pa daje možnosti, da tudi občani svoje predloge in stališča sporočajo delegatom v bazi. Menimo, da je na področju informiranja potrebno storiti le še korak naprej v tem smislu, da nenehno proučujemo možnosti primerne povratnega obveščanja, t. j. obveščanja o sprejetih sklepih in stališčih skupščine, njenih zborov in organov, predvsem pa izvršnega sveta in upravnih organov. Najbrž bo potrebno več pozornosti nameniti tudi povratnemu obveščanju delegatov lastni bazi v temeljni delegaciji oziroma občanom v krajevnih skupnostih.

Enako pozornost bo potrebno posvetiti tudi povratnemu obveščanju delegatov, ki so delegirani za seje drugih družbenopolitičnih skupnosti (SRS in SM).

PROGRAMIRANJE DELA SKUPŠČINE

Osnovni akt, ki ga skupščina sprejme na začetku vsakega leta je »program dela skupščine«. Skupščini so bili programi predloženi v obravnavo in sprejem v obliki osnutka in kasneje v obliki predloga. V program skušamo zajeti vsa področja dela skupščine s približno časovno razporeditvijo. Programi za delo skupščine so plod prizadevanj in usklajevanj zadev o katerih naj bi skupščina odločala, z zadevami, ki so sprejete v programih drugih družbenopolitičnih skupnosti. Vsebinsko so programi zelo bogati in njihova izvršitev terja polno mero angažiranosti predlagateljev zadev. Očitek, da so dosedanji programi vsebovali predvsem zadeve, katerih predlagatelj je izvršni svet skupščine najbrž ni sporen. Vendarle bi pri tem kazalo poudariti, da so to zadeve, ki jih izvršni svet v smislu zakonodaje mora predlagati skupščini v razpravo in sprejem kot pristojnemu organu. Toda možnosti, da v programu sodelujejo tudi drugi organi in organizacije, delegacije in ostali občani, je dana s tem, da programe za delo skupščine obravnavamo v dvofaznem postopku, s čimer dajemo možnost in ne samo to, želimo, da dobimo čim več predlogov za dopolnitev programa prav iz temeljne baze. Z aktivnejšim sodelovanjem pri programiranju dela skupščine kot osnovnemu dokumentu dela skupščine, bo delovanje skupščine plodnejše, hkrati pa bodo programi rezultat skupnih prizadevanj za reševanje problemov, o katerih mora skupščina v končni fazi razpravljati in odločati.

DELOVANJE SKUPIN DELEGATOV

V primerjavi s preteklim obdobjem, ko so bile za zbor združenega dela skupščine mesta Ljubljana oblikovane skupine delegatov po dejavnostih, se v tem mandatnem delegati določajo na sejah zbora krajevnih skupnosti in zbora združenega dela, ki predstavljata konferenco delegacij za skupščino mesta Ljubljane. Nov sistem delegiranja delegatov za seje skupščine mesta ima prav gotovo določene prednosti, hkrati pa nalaga občinski skupščini dolžnost, da na sejah obravnava tudi zadeve iz pristojnosti mesta in do njih zavzema svoja stališča oziroma oblikuje predloge, zlasti za področja, ki so skupna za mesto in občine. V tem obdobju delovanja novega sistema delegiranja se že kažejo pozitivni rezultati, saj je bila vrsta pobud in predlogov, izoblikovanih v zborih občinske skupščine posredovano in tudi sprejeto na sejah skupščine mesta Ljubljane. Vendar bi opozorili na dejstvo, da smo s tem znatno obremenili delo skupščine občine, saj mora poleg lastnih zadev obravnavati tudi zadeve mestnega značaja. Da bodo na tem področju doseženi še boljši rezultati, moramo zagotoviti večjo angažiranost izvršnega sveta in strokovnih služb pri proučevanju gradiva in predlogov skupščine mesta Ljubljane. Zagotovo bomo s temeljitejšim obravnavanjem zadev, ki so skupnega pomena za mesto in ljubljanske občine, z oblikovanjem predlogov in stališč k temu gradivu neposredno vplivali na razvoj mesta kot celote v interesu delovnih ljudi in občanov tudi naše občine.

Delovanje skupin delegatov za zборе skupščine SR Slovenije pa je po stopnji odgovornosti in zahtevnosti najbrž mogoče uvrščati drugače. Vse dinamičnejši razvoj družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov v republiki terja vrsto zakonodajnih premikov in sprememb, zlasti po sprejemu nove ustave.

Vrsta pomembnih zakonov je bila predmet razprav na sejah skupin delegatov za republiške zборе, delegati pa so se morali polno angažirati pri tem delu. Tudi na tem področju delovanja, je bilo pogrešati večjo zavzetost strokovnih služb in izvršnega sveta, ki bi lahko s strokovnim mnenjem znatno olajšali delo delegatov. Menimo, da bo potrebno v bodoče zagotoviti večje sodelovanje strokovnih služb in izvršnega sveta pri oblikovanju stališč in predlogov, zlasti pa večje sodelovanje pri oblikovanju morebitnih amandmajev, ki morajo biti tudi strokovno primerno obrazloženi.

IZOBRAŽEVANJE DELEGATOV

V težnji, da bi delegatom zagotovili čim uspešnejše izvrševanje pravic in obsežnih dolžnosti na področju delegatskega in skupščinskega sistema, so izvedene razne oblike dopolnilnega izobraževanja. Pri tem so bili doseženi nekateri pozitivni premiki in rezultati, vendar so delegati v razpravah o delovanju delegatskega sistema (bile so organizirane v občinah in mestu) poudarili, da ni potrebe po nekaterih splošnih predavanjih o delegatskem sistemu, pač pa se naj zagotove primerne metode in oblike neposrednega praktičnega seznanjanja in usposabljanja delegatov preko seminarjev ali posvetov (n.pr. o sistemu družbenega planiranja in vlogi delegacij pri tem pomembnem delu). Najbrž je potrebno delegatom prezentirati tudi teoretično znanstvena izhodišča sistema socialističnega samoupravljanja zaradi splošnega razumevanja razvoja našega sistema, toda pri tem je vsekakor potrebno pozornost nameniti tudi predlogom delegatov, ki ugotavljajo določene pomanjkljivosti v okviru delovanja delegacij. Skratka potrebno bo več živega kontakta z delegacijami in delegati. Mnenja smo, da bi moralo sodelovanje z delegati postati stalna oblika dela, v katero je potrebno vključiti tudi predstavnike družbenopolitičnih organizacij, predstavnik izvršnega sveta in upravnih strokovnih služb.

Razgovori in posveti naj bi bili organizirani v okviru občine ali krajevne skupnosti oziroma delovne organizacije. Za posamezna pomembnejša področja, ki se urejajo sistemsko, n. pr. sistem planiranja in sprejemanja planskih dokumentov ipd. pa bi bilo najbrž primerno organizirati razpravo vsaj z vodji delegacij, na kateri bi jih seznanili z osnovami sprejemanja takih dokumentov.

Menimo, da bo tudi v bodoče potrebno proučevati vse možne praktične oblike izobraževanja delegatov.

DELEGATSKA VPRAŠANJA IN PREDLOGI

V obravnavanem obdobju so delegati posredovali 193 delegatskih vprašanj, od tega delegati krajevnih skupnosti 143 vprašanj, delegati zbora združenega dela 43 vprašanj in delegati družbenopolitičnega zbora 7 vprašanj. Glede na vsebino lahko delegatska vprašanja razvrstimo takole: 45,6 % vprašanj se nanaša na področje komunalne dejavnosti, 17,6 % vprašanj na področje družbenih dejavnosti, na področje urbanizma in gradbenih zadev odpade 10,4 % vprašanj, na dejavnost krajevnih skupnosti 6,2 % vprašanj, na področje gospodarstva 8,8 % vprašanj, 11,6 % vprašanj pa na ostala področja. Številčnost delegatskih vprašanj opozarja na nerešene probleme in potrebe občanov in delovnih ljudi, hkrati pa nakazujejo potrebo, da izvršilni in upravni organi doslednje opravljajo svoje naloge. Menimo, da bo potrebno v bodoče delegatskim vprašanjem posvetiti večjo pozornost, zlasti pri dajanju

odgovorov. Ko obravnavamo ne dovolj proučene in premalo strokovno obrazložene odgovore, ne moremo mimo dejstva, da so tudi vprašanja delegatov nemalokrat tako pavšalna, da je nanje nemogoče odgovoriti, saj iz vprašanj ni mogoče razbrati, kaj delegat oziroma delegacija želi. Menimo, da bo potrebno postavljati jasna in precizna delegatska vprašanja, hkrati pa zahtevati tudi strokovno utemeljene odgovore pristojnih organov.

Na delegatska vprašanja je bilo v obravnavanem obdobju podanih 146 odgovorov in pojasnil, ki so večinoma zadovoljili predlagatelje. Žal nastajajo še vedno težave pri organih in organizacijah izven občinske pristojnosti, ker pravočasno ne odgovarjajo na vprašanja, kljub večkratni intervenciji izvršnega sveta oziroma upravnih organov.

Čedalje izraziteje pa ugotavljamo, da moramo v prihodnje temeljiteje obravnavati v razpravah podane predloge in pobude delegatov, čemur smo dosedaj posvetili premalo pozornosti kljub temu, da se prav v podanih pobudah in predlogih kaže samoiniciativnost delegatov za reševanje določenih problemov in vprašanj. Hkrati pa so podane pobude pomemben usmerjevalec za oblikovanje programov dela zborov skupščine.

ZAKLJUČKI IN PREDLOGI

Upoštevač ugotovitve navedene v poročilu o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v SR Sloveniji in o aktualnih problemih delovanja delegatskega in skupščinskega sistema v Ljubljani, o katerih so razpravljali v skupščini SR Slovenije oziroma na Mestni konferenci SZDL menimo, da k že sprejetim sklepom in predlogom pravzaprav ni mogoče dodati novih, kajti vse nakazane ugotovitve v celoti veljajo za sleherno delegacijo in družbenopolitično skupnost na območju republike oziroma mesta Ljubljane. Menimo, da stališča in sklepi, sprejeti na 2. seji mestne konference SZDL zajemajo v bistvu vse ukrepe in predloge, ki jih bo potrebno izvajati v naslednjem obdobju, hkrati pa so sklepne ugotovitve razprave v skupščini SR Slovenije napotilo za izpolnjevanje delegatskega in skupščinskega sistema.

Delegatom priporočamo, da priložene sklepe prouče in jih v razpravi dopolnijo s predlogi, izoblikovanimi na podlagi lastnih izkušenj. Prepričani smo, da bodo delegacije in delegati podali v razpravi vrsto novih pobud in predlogov za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti.

SEKRETARIAT SKUPŠČINE
OBČINE LJUBLJANA VIČ-RUDNIK
